

GETIJ EN BAKENS

In oktober j.l. heeft het hoofdbestuur van de Maatschappij een persconferentie belegd op welke aanleiding en strekking hier niet zal worden ingegaan. De samenvatting van het gesprokene bevat enkele punten waarvan het algemeen tandheelkundige belang rechtvaardigt dat er te dezer plaatse aandacht aan wordt besteed.

Al erkent het hoofdbestuur de opvatting niet als juist, zo geeft het toe dat er „van verschillende zijden wordt gesproken over een tandartsentekort”. Dit wordt echter toegeschreven aan een ongelijke spreiding der beschikbare practici over het gehele land. Het bemiddelingsbureau en de te verwachten belangrijke vermindering van het tandbederf zullen dit bezwaar in de toekomst wel opheffen. Voorts zal het aantal jonge tandartsen binnen enkele jaren aanmerkelijk toenemen vanwege de thans beschikbare 300 plaatsen voor eerstejaars-studenten die hun keuze op de tandheelkunde hebben laten vallen.

Wat in dit verband vooral ter persconferentie de aandacht heeft moeten trekken is de vermelding dat „de investeringskosten voor een jonge tandarts onrustbarend zijn gestegen en veelal liggen tussen de f 100.000,- en f 150.000,-”. Daaraan wordt toegevoegd dat de tandarts zelf voor zijn oudedagsvoorziening moet zorgen en dit alles moet bereiken binnen een periode van 25 à 30 jaar waarbij door de zware lichamelijke en geestelijke eisen die het beroep stelt, het prestatievermogen reeds op betrekkelijk jeugdige leeftijd terug begint te lopen.

Er valt uit de samenvatting niet af te leiden of bij de ter conferentie gegeven uiteenzetting de bedoeling heeft voorgezeten om de keuze van het tandartsberoep te ontraden. De mededeling dat „mede op aandringen van de Mij de mogelijkheden tot studie in de tandheelkunde aanzienlijk zijn verruimd” wijst daar niet op. Hoe het zij de situatie van de (jonge) tandarts is zo weinig aantrekkelijk afgeschilderd dat deze waarlijk niet als een aanbeveling of aanmoediging tot de keuze van het beroep kan gelden.

Bij de ervaring en gegevens waarover de Maatschappij geacht kan worden te beschikken mag men aannemen dat de gegeven financiële voorstelling de werkelijkheid weergeeft. Dit betekent in feite dat de pas afgestudeerde, die nimmer meer bij elkaar heeft gezien en te beheren gehad dan zijn maandtoelage, bij het begin van zijn carrière verplichtingen aangaat tot bedragen die – alleen al door gemis aan levenservaring – zijn voorstellingsvermogen ver te boven gaan en hij veelal het juiste inzicht mist omtrent hetgeen er alsoz nodig zal zijn om de aangegane verplichtingen te kunnen nakomen. En daar is heel wat meer voor nodig dan de tandheelkundige bekwaamheden die hij te zijner beschikking heeft.

In de eerste plaats zal hij die op voor de patiënt acceptabele wijze ter beschikking moeten en kunnen stellen. Daarnaast is hij in zijn „bedrijf” werkgever, bedrijfsleider en werknemer tegelijk in welke meerzijdige functie hij dit tot blei

moet brengen met financiële uitkomsten, die hem in staat stellen om naast het noodzakelijke voor levensonderhoud ook de aanzienlijke bedragen ter zijde te leggen voor de periodieke aflossingen. Het gaat daarbij in niet geringe mate om financieel beleid waarvan in de praktijk zal moeten blijken of en in welke mate hij daarover beschikt.

Dat een en ander in de meeste gevallen geen moeilijkheden met zich brengt is niet vanzelfsprekend, de afwikkeling van de aangegane financieringsovereenkomst blijft terecht geheim en onttrekt zich bijgevolg aan kennisneming van mogelijke perikelen. Zelfs wanneer men bereid is aan te nemen dat alles in de praktijk nogal los loopt, dan nog is de jonge practicus met zijn schuldenlast genoodzaakt om bij zijn beroepswerkzaamheid voortdurend in geld te denken. Of de uitoefening der tandheilkunst „naar beste weten en vermogen” hiermee steeds verenigbaar is?

Houden wij ons echter een ogenblik bezig met de overwegingen van een vader wiens zoon wel tandarts zou willen worden. Laat ons daarbij aannemen dat hij weet dat de opleiding (nog steeds) enige duizenden guldens meer vergt dan elke andere studie van overeenkomstige duur en dat hij zich hiermee verenigt. Maar wanneer hij dan tevens gaat beschikken over de kennis en gegevens inzake het feit dat na voltooiing ervan een vermogen nodig is om de verworven kennis in praktijk te kunnen brengen en dat bedrag zal moeten worden geleend, dan is de kans groot dat hij zijn zoon de raad gaat geven liever een andere studie te kiezen, die met minder financiële consequenties en risico's is omgeven.

Die mogelijkheid wordt tot een realiteit in het licht van desbetreffende gegevens, verkregen uit de resultaten van de volkstelling van 1960. Daaruit blijkt *) dat in 1930 40% der academici een beroep voor eigen rekening uitoefende, in 1947 was dit percentage gedaald tot 29 om in 1960 te zijn teruggelopen tot 25. Ook de academicus geeft kennelijk steeds meer de voorkeur aan een functie in dienstbetrekking boven een zelfstandige werkzaamheid voor eigen rekening. Dat de mentaliteit van gegadigden voor het beroep van tandarts hierop een uitzondering zou maken, is niet aan te nemen.

Er zijn er zo te zien genoeg die het aandurven, het is echter de vraag of zij van te voren genoegzaam op de hoogte waren om dit aspect in hun beslissing te kunnen verwerken. Hoe het zij, een objectieve en eerlijke voorlichting bij de beroeps- en studiekeuze zal de door de Mij wereldkundig gemaakte materiële verwickelingen inzake het vestigen van een praktijk niet mogen veronachtzamen of verzwijgen. De kans is zeker niet denkbeeldig dat zulks de toeloop tot de studie ongunstig zal beïnvloeden. Met als gevolg dat het (door anderen dan de Mij) erkende tandartsentekort eer toe dan af zal nemen.

Onwillekeurig rijst hierbij de vraag naar mogelijkheden om een vermindering van het aantal gegadigden voor de tandheilkundige studie te voorkomen. Die zouden gezocht moeten worden in het creëren of de uitbreiding van een beroepswerkzaamheid voor pas afgestudeerden, die zich bij voorkeur niet in het finan-

*) Deel 9 v. d. Publicaties Volkstelling. Centraal Bureau voor de Statistiek. 1964.

ciële avontuur van een vestiging willen begeven, althans niet in de eerste jaren. De tandheekunde is niet rijk aan ambtelijke functies en een aanmerkelijke uitbreiding ervan ligt niet in het verschiet. Maar wat dan wel?

De enige mogelijkheid waaromtrent ervaring bestaat is de werkzaamheid in centrumverband bij de sociaaltandheekundige voorziening. Het is bekend dat voor een bevordering van de centrumbehandeling een soort omwenteling in de opvattingen nodig zou zijn. Maar ook dan nog zou met deze uitbreiding van het aantal beschikbare semi-ambtelijke functies het probleem niet afdoende kunnen worden opgelost.

Het kan niet de opzet zijn van deze beschouwing om naar wegen te speuren die daartoe kunnen leiden. Er zullen situaties moeten worden geschapen ten einde althans een deel van de komende generatie in de gelegenheid te stellen om zonder financieel bezwarende omstandigheden van het tijdens de persconferentie onthulde formaat, haar kennis en kunde ten nutte te kunnen maken van de tandheekundige verzorging.

B.